

Vleermuizenonderzoek Kloosterterrein Bergen

Resultaten nader onderzoek vleermuizen

Definitief

AM Wonen

Grontmij Nederland B.V.
Alkmaar, 10 november 2011

Verantwoording

Titel : Vleermuizenonderzoek Kloosterterrein Bergen
Subtitel : Resultaten nader onderzoek vleermuizen
Projectnummer : 297506
Referentienummer : MK/AM-02
Revisie : 2
Datum : 10 november 2011

Auteur(s) : Ing. M. Kolen
E-mail adres : marloes.kolen@grontmij.nl
Gecontroleerd door : Ing. S.J. Roodzand
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : Ir. A. Makkinga
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Grontmij Nederland B.V.
Robijnstraat 11
1812 RB Alkmaar
Postbus 214
1800 AE Alkmaar
T +31 72 547 57 57
F +31 72 547 57 50
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Plangebied	4
2	Methode	5
2.1	Algemeen	5
2.2	Inventarisatie naar zomer- en kraamverblijven.....	5
2.3	Inventarisatie naar paarverblijven en zwermplaatsen	5
2.4	Inventarisatie winterverblijven.....	5
2.5	Inventarisatie naar vliegroutes en foerageerzones.....	6
3	Resultaten	7
3.1	Resultaten inventarisatie zomer- en kraamverblijven.....	7
3.2	Resultaten inventarisatie paarverblijven en zwermplaatsen.....	7
3.3	Winterverblijven	9
3.4	Vliegroutes en foerageerzones.....	9
3.5	Overige waarnemingen.....	10
4	Conclusie & aanbevelingen	12
4.1	Voorkomen vleermuizen	12
4.2	Betekenis voorkomen vleermuizen ten aanzien van de Flora- en faunawet.....	12
4.3	Betekenis voorkomen overige soorten ten aanzien van de Flora- en faunawet.....	12
4.4	Ontheffing Flora- en faunawet	13
4.5	Aanbevelingen	13

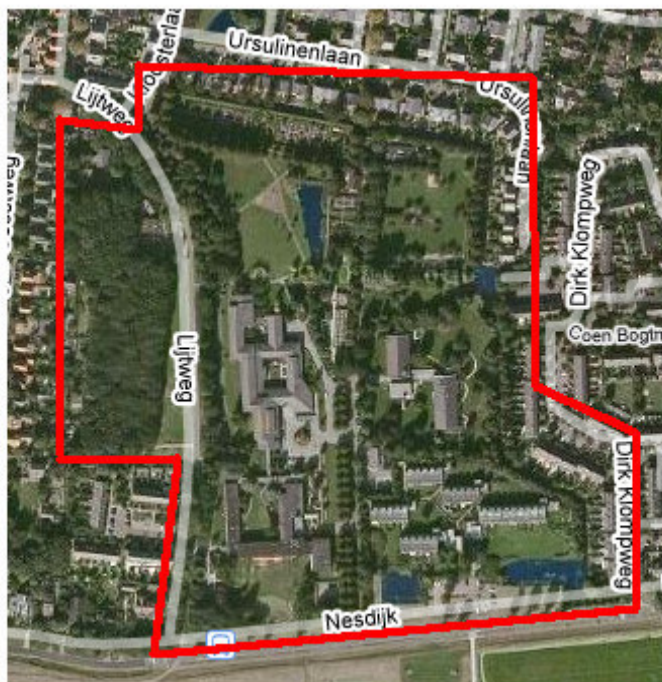
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gebiedsontwikkelaar AM wonen heeft plannen om het kloosterterrein aan de Nesdijk te Bergen te herontwikkelen voor maatschappelijke doeleinden en woningbouw. Grontmij is gevraagd om een Quick scan natuur uit te voeren, hieruit kwam naar voren dat er nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is. Grontmij is gevraagd om nader onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van vleermuizen.

1.2 Plangebied

Het plangebied, het kloosterterrein Zuster Ursulinen bevindt zich aan de Nesdijk te Bergen. Aan de noordkant wordt het begrensd door Ursulinelaan aan de westrand bevindt zich nog de kavel Lijtweg. In figuur 1 is de ligging van het plangebied weergegeven, dit tevens het onderzoeksgebied van de vleermuisinventarisatie.

Figuur 1 Ligging plangebied.

1.3 Doel

Het doel van het onderzoek is om na te gaan of de functionaliteit van het gebied voor vleermuizen wordt aangetast door de voorgenomen ontwikkeling. Om dit na te gaan is er onderzoek naar zomerverblijven en kraamkolonies, paarverblijven en zwermplaatsen, winterverblijven en vliegroutes en foerageergebieden uitgevoerd. Vervolgens is beoordeeld aan de hand van de resultaten of de functionaliteit van het gebied veranderd door de voorgenomen ontwikkeling.

2 Methode

2.1 Algemeen

De inventarisaties naar vleermuizen is uitgevoerd door onderzoeksbureau E.C.O.logisch. De inventarisaties zijn te verdelen in onderzoek naar zomerverblijven en kraamkolonies, paarverblijven en zwermplaatsen, winterverblijven en vliegroutes en foerageergebieden. De methode en resultaten staan per onderzoeksperiode beschreven.

De inventarisaties naar vleermuizen worden met behulp van een zogenaamde batdetector uitgevoerd. Er is gewerkt met de Petersson D240X of een vergelijkbare detector, waarmee (vertraagde) opnamen kunnen worden gemaakt ten behoeve van eventuele analyse achteraf. De inventarisaties hebben plaatsgevonden conform het Vleermuisprotocol 2011¹.

2.2 Inventarisatie naar zomer- en kraamverblijven

In de periode van 15 mei – 15 juli 2011 is onderzoek uitgevoerd naar zomer- en kraamverblijven van vleermuizen. Hiertoe zijn drie inventarisaties uitgevoerd op de data en omstandigheden als weergegeven in tabel 1.

Tabel 1: Inventarisatie zomerverblijven en kraamkolonies vleermuizen

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
06-06-2011	21:55-00:55	Zomer- en kraamverblijven	15°C, windkracht 2, droog, bewolkt
05-07-2011	02:27-05:27	Zomer- en kraamverblijven	16°C, windkracht 2, droog, half bewolkt
20-07-2011	02:44-05:44	Zomer- en kraamverblijven	15°C, windkracht 2, droog, bewolkt

2.3 Inventarisatie naar paarverblijven en zwermplaatsen

In de periode van 15 augustus – 15 september is onderzoek uitgevoerd naar paarverblijven en zwermplaatsen van vleermuizen. Hiertoe zijn drie inventarisaties uitgevoerd op de data en omstandigheden als weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Inventarisatie balts- en paarverblijven vleermuizen

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
12-08-2011	21:11-00:11	Paarverblijf/zwermplaatsen	15°C, windkracht 2, droog, bewolkt
23-08-2011	20:45-23:45	Paarverblijf/zwermplaatsen	16°C, windkracht 2, droog, bewolkt
19-09-2011	04:20-07:20	Paarverblijf/zwermplaatsen	11°C, windkracht 2, droog, half bewolkt

2.4 Inventarisatie winterverblijven

De gebouwen "Mirembe", de werkplaats naast het hertenkamp en de stal op het hertenkamp zijn op 08-12-2010 in pandig onderzocht op de aanwezigheid van winterverblijfplaatsen. Daarnaast is tijdens het onderzoek naar paarverblijven en zwermplaatsen geïnventariseerd naar zwermdende vleermuizen bij potentiële winterverblijven.

¹ Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2011. Vleermuisprotocol 2011, 30 maart 2011

Het te handhaven kloostergebouw is zelf niet onderzocht omdat hier geen werkzaamheden plaats vinden.

2.5 Inventarisatie naar vliegroutes en foerageerzones

Het onderzoek naar vliegroutes en foeragegebieden van vleermuizen is simultaan met de overige inventarisaties uitgevoerd.

3 Resultaten

3.1 Inleiding

De resultaten van de inventarisatie staan in dit hoofdstuk weergegeven.

3.2 Resultaten inventarisatie zomer- en kraamverblijven

In de zomer- en kraamverblijven periode zijn vijf soorten vleermuizen waargenomen:

- gewone dwergvleermuis;
- laatvlieger;
- rosse vleermuis;
- ruige dwergvleermuis;
- watervleermuis.

Er zijn geen zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. De resultaten staan weergegeven op kaart 1.

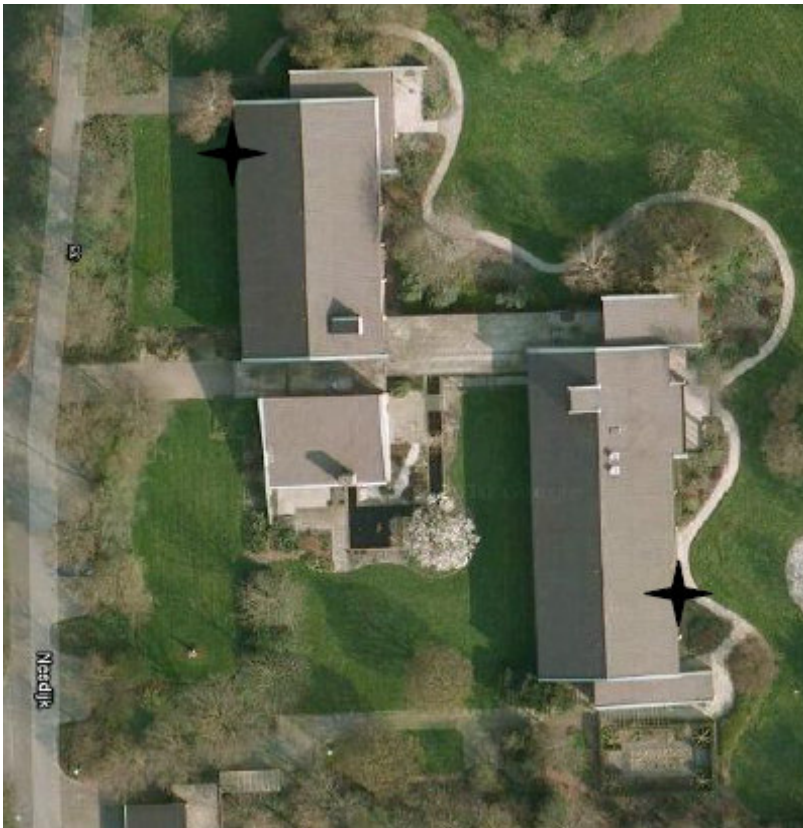
3.3 Resultaten inventarisatie paarverblijven en zwermplaatsen

In de paarverblijven en zwermplaatsen periode zijn vier soorten waargenomen:

- gewone dwergvleermuis;
- laatvlieger;
- ruige dwergvleermuis;
- watervleermuis.

Er zijn twee baltsverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze baltsverblijven bevonden zich beide in het gebouw "Mirembe". De resultaten staan weergegeven op kaart 1 en in figuur 2, 3 en 4.

Een baltsverblijf van de gewone dwergvleermuis is buiten het plangebied waargenomen aan de Ursulinenlaan.

Figuur 2 Afbeelding gebouw Mirembe met baltsverblijfplaatsen.

Figuur 3 Baltsverblijfplaats gewone dwergvleermuis aan oostkant Mirembe.

Figuur 4 Baltsverblijf gewone dwergvleermuis aan westkant Mirembe

3.4 Winterverblijven

Tijdens het onderzoek naar paarverblijven en zwermplaatsen is aandacht besteed aan invasies van vleermuizen in het onderzoeksgebied. Hierbij vertonen de vleermuizen een zwermgedrag welke kan duiden op winterverblijven van vleermuizen. Dit gedrag is niet waargenomen. De gebouwen “Mirembe”, de werkplaats naast het hertenkamp en de stal op het hertenkamp zijn in-pandig onderzocht in de winter. Hierbij zijn geen overwinterende vleermuizen aangetroffen.

3.5 Vliegroutes en foerageerzones

Verspreid over het jaar zijn 5 vleermuissoorten waargenomen, die in het onderzoeksgebied foerageren, namelijk:

- gewone dwergvleermuis;
- laatvlieger;
- rosse vleermuis;
- ruige dwergvleermuis;
- watervleermuis.

Lokaal zijn grote aantallen foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis waargenomen, tot circa 10 tegelijkertijd boven de centraal gelegen vijver. Het merendeel van de populatie gewone dwergvleermuizen verblijft buiten het onderzoeksgebied.

Er is een vliegroute waargenomen waarvan 9 individuen gewone dwergvleermuizen gebruik maken, tussen Mirembe en de werkplaats, deze volgt grofweg de Nesdijk tot aan de Ursulinenlaan. Via deze route verlaten diverse gewone dwergvleermuizen het plangebied.

De watervleermuis is over het gehele jaar waargenomen, circa 10 individuen jagen boven de watergangen en de vijver op het terrein. Deze watergangen en vijvers vormen ook de vliegroutes van de watervleermuis.

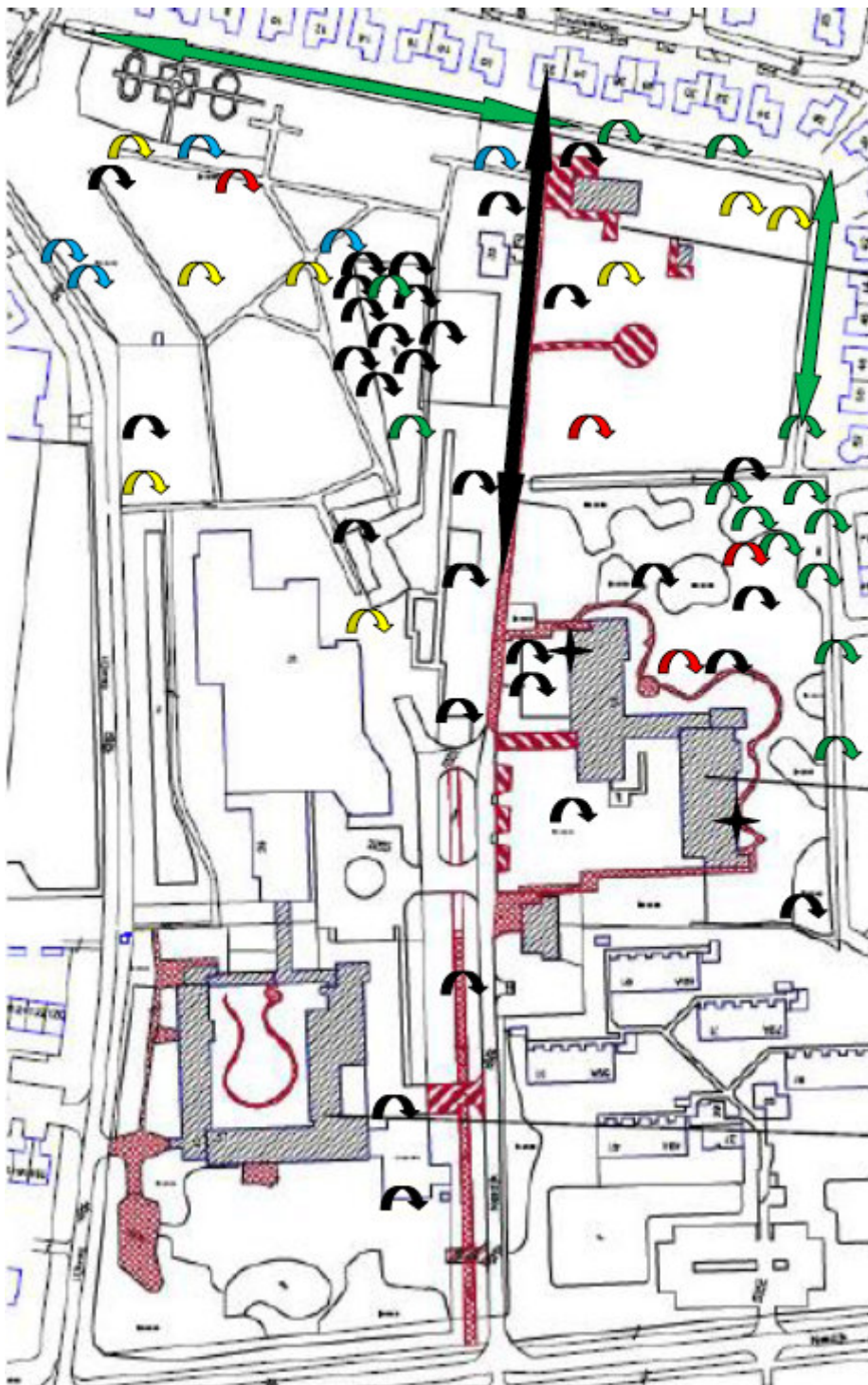
Van de laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis zijn enkele individuen waargenomen. De resultaten staan weergegeven op kaart 1.

3.6 Overige waarnemingen

Binnen het onderzoeksgebied zijn waarnemingen gedaan van de:

- bruine kikker;
- gewone pad;
- egel;
- vos.

Dit zijn alle algemene soorten van tabel 1 Flora- en faunawet. In het kader van ruimtelijke ingrepen geldt voor deze soorten een algehele vrijstelling.

Legenda Kaart 1.

	Gewone dwergvleermuis foeragerend		Baltsverblijfplaats
	Laatvlieger foeragerend		
	Rosse vleermuis foeragerend		
	Ruige dwergvleermuis foeragerend		
	Watervleermuis foeragerend		
	Gewone dwergvleermuis vliegroute		
	Watervleermuis vliegroute		

Kaart 1. Resultaten vleermuizenonderzoek.

4 Conclusie & aanbevelingen

4.1 Voorkomen vleermuizen

Er heeft nader onderzoek plaats gevonden naar vleermuizen op het kloosterterrein Bergen. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen:

- Dat er geen zomer- en kraamverblijven op het Kloosterterrein aanwezig zijn.
- Dat er geen zwermverblijven aanwezig zijn op het Kloosterterrein.
- Dat er twee baltsverblijven aanwezig zijn in het gebouw Mirembe van gewone dwergvleermuizen.
- Dat er geen winterverblijven aanwezig zijn in het plangebied.
- Dat er vliegroutes aanwezig zijn in het plangebied van watervleermuis en gewone dwergvleermuis.
- Verspreid over het terrein foerageren 5 soorten vleermuizen, dit zijn de
 - Gewone dwergvleermuis;
 - Laatvlieger;
 - Rosse vleermuis;
 - Ruige dwergvleermuis;
 - Watervleermuis.

4.2 Betekenis voorkomen vleermuizen ten aanzien van de Flora- en faunawet

Vleermuizen zijn beschermd door de Flora- en faunawet, tabel 3.

Het gebouw Mirembe wordt gesloopt, door de sloop van het gebouw gaan twee baltsverblijven van de gewone dwergvleermuis verloren. Voor de sloop van het gebouw is een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk. De sloop van het gebouw dient buiten de baltsperiode van vleermuizen plaats te vinden (half augustus t/m september). In de nieuwbouw dient nieuwe ruimte te komen voor gewone dwergvleermuizen om te paren. Tussen de sloop en nieuwbouw, dient ook een tijdelijk alternatief te worden aangeboden.

De vliegroutes van de vleermuizen blijven intact, doordat hier geen werkzaamheden plaats vinden. Hierdoor verandert de functionaliteit van het gebied voor vleermuizen niet. Er hoeft dan ook geen ontheffing Flora- en faunawet aangevraagd te worden voor het vernietigen van vliegroutes.

Het gebied blijft geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Twee bestaande gebouwen worden gesloopt, op deze locaties wordt nieuwbouw verricht. Op de overige delen van het terrein vinden vrijwel geen werkzaamheden plaats. Hierdoor verandert de functionaliteit van het gebied voor foeragerende vleermuizen niet. Er hoeft dan ook geen ontheffing Flora- en faunawet aangevraagd te worden voor foeragerende vleermuizen.

4.3 Betekenis voorkomen overige soorten ten aanzien van de Flora- en faunawet

De waargenomen overige soorten tijdens het onderzoek zijn algemene soorten van tabel 1 Flora- en faunawet (bruine kikker, gewone pad, egel en vos). Binnen het plangebied zijn, naast vleermuizen, geen zwaar beschermde soorten van tabel 2/3 aangetroffen.

In het kader van ruimtelijke ingrepen geldt een algehele vrijstelling van Flora- en faunawet. Dit betekent dat voor de voorgenomen ontwikkelingen geen aanvullende maatregelen of vervolgpcedures in gang te hoeven worden gezet.

4.4 Ontheffing Flora- en faunawet

Voor de sloop van gebouw Mirembe dient ontheffing te worden aangevraagd.

Door een uitspraak van de Raad van State kan voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tabel 3 Flora- en faunawet) alleen nog ontheffing krijgen voor een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Hierdoor kan geen ontheffing meer worden aangevraagd op basis van belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Dit belang staat namelijk niet in de Habitatrichtlijn. Ontheffing voor Bijlage IV- soorten uit tabel 3 Flora- en faunawet kan alleen worden verkregen onder het belang:

- Bescherming flora en fauna (belang b);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (belang d);
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (belang e).

Alle vleermuizen zijn soorten van Bijlage IV (HR) uit tabel 3 Flora- en faunawet.

De onderhavige vleermuizeninventarisatie heeft een geldigheidsduur van 3-5 jaar. Na deze periode dient de inventarisatie te worden geactualiseerd ten behoeve van de ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet.

4.5 Aanbevelingen

Voor de ontheffingsaanvraag dient ter onderbouwing een activiteitenplan te worden opgesteld, hierin worden mitigerende en compenserende maatregelen opgenomen. Deze maatregelen dienen de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis te beperken/ voorkomen.

- De sloop wordt in de minst kritische periode uitgevoerd, in ieder geval buiten de baltsperiode (half augustus-september).
- Voorafgaand aan de sloop zal eerst de locatie ongeschikt worden gemaakt voor verblijf. Zo dat tijdens de sloopwerkzaamheden geen vleermuizen meer verblijven in het gebouw.
- Voorafgaand aan de sloop dienen alternatieve verblijfloccaties te worden aangebracht. Dit betekent dat voorafgaand aan de vernietiging van de vaste verblijfplaatsen al een alternatieve locatie beschikbaar moet zijn, waar de vleermuizen naar uit kunnen wijken. Een alternatieve verblijfloccatie kan een vleermuizenkast zijn die aan het bestaand gebouw wordt gehangen, zie figuur 5, een ander alternatief is het toegankelijk maken van de spouw van de nieuwbouw voor vleermuizen.

Figuur 5 Voorbeeld van vleermuiskasten (bron www.nestkastbouw.nl).

Het ophangen van een vleermuizenkast heeft de volgende eisen:

- De meeste kans op bewoning van een vleermuizenkast heeft u op een groot terrein met meerdere bomen. Meerdere kasten ophangen in een gebede vergroot de kans op bewoning.
- Hang de vleermuizenkast op, op minimaal 3,5 meter hoogte.
- Draag er zorg voor dat de vleermuizen bij het uitvliegen zo min mogelijk obstakels tegenkomen, vaak wordt bij het uitvliegen géén gebruik gemaakt van het echolocatiesysteem.
- Bevestig de kast in de luwte, met de voorkant naar het zuiden of zuidwesten, zodat er gedurende de middag voldoende zonlicht opvalt, want ze hangen er graag warm bij.
- Kies een rustige plek, waar 's nachts geen licht op valt.
- De vleermuizenkasten worden het meest gebruikt in de nazomer.

Deze maatregelen worden verder uitgewerkt in het activiteitenplan ten behoeve van de onthefing aanvraag.